INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

№62
FEBRUARY, 2026

ISSN 2710-3056

The issue of journal contains:

Proceedings of the VI Correspondence International Scientific and Practical Conference

SCIENTIFIC VECTOR OF VARIOUS SPHERE' DEVELOPMENT: REALITY AND FUTURE TRENDS

held on February 20th, 2026 by

NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine)
LLC International Centre Corporative Management (Vienna, Austria)

GRAIL OF SCIENCE
PERIODICAL SCIENTIFIC JOURNAL

ISSN 2710–3056

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL

GRAIL OF SCIENCE

№ 62 (February 2026)

with the proceedings of the:

VI Correspondence International Scientific and Practical Conference

SCIENTIFIC VECTOR OF VARIOUS SPHERE' DEVELOPMENT: REALITY AND FUTURE TRENDS

held on February 20th, 2026 by

NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine)
LLC International Centre Corporative Management (Vienna, Austria)

МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ГРААЛЬ НАУКИ

№ 62 (лютий, 2026)

за матеріалами:

VI Міжнародної науково-практичної конференції

SCIENTIFIC VECTOR OF VARIOUS SPHERE' DEVELOPMENT: REALITY AND FUTURE TRENDS

що проводилася 20.02.2026

ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна)
ТОВ «International Centre Corporative Management» (Відень, Австрія)

Вінниця – Відень, 2026

DOI 10.36074/grail-of-science.20.02.2026

ГРААЛЬ НАУКИ : міжнар. наук. журнал. – Вінниця : ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2026. – No 62. – 1410 с.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, усіх, хто прагне отримати ґрунтовні знання теоретичного і прикладного характеру.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Наукової установи «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці». Протокол № 6 від 19.02.2026.

Головний редактор: Танасійчук Альона Миколаївна, д-р. екон. наук, доцент (Україна)
Заступник головного редактора: Ємельянов Олександр Юрійович, д-р. екон. наук, професор (Україна)
Голова оргкомітету конференції: Голденблат Марія (Україна)
Заступник голови оргкомітету конференції: Рейчел Апаро (Австрійська Республіка)
Відповідальний секретар: Рабей Настасія Романівна (Україна)

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:
Квасницька Раїса Степанівна - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Jakhongir Shaturaev** - канд. екон. наук, доцент (Республіка Узбекистан); **Заднєпровська Ганна Ігорівна** - канд. екон. наук (Україна); **Занора Володимир Олександрович** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Маркович Ірина Богданівна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Яковенко Роман Валерійович** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Поливана Людмила Анатоліївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Гевчук Анна Вікторівна** - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Маслій Олександра Анатоліївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Євтушенко Наталія Миколаївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Москвічова Олена Сергіївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Ясишена Валентина Валеріївна** - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Михайлишин Лілія Іванівна** - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Гавриленко Наталія Вікторівна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Гіулі Гігуашвілі** - д-р. екон. наук, професор (Грузія); **Тамар Макасарашвілі** - д-р. екон. наук, професор (Грузія); **Мерабі Ванішвілі** - д-р. екон. наук, професор (Грузія).

НАУКОВІ КОНСУЛЬТАНТИ:
Онікієнко Сергій Володимирович - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Marko Timchev** - д-р. екон. наук, доцент (Республіка Болгарія); **Khatuna Tabagari** - д-р. екон. наук, професор (Сакартвело); **Грень Лариса Миколаївна** - д-р. наук з держ. управління, професор (Україна); **Михаліцька Наталія Ярославівна** - канд. наук з держ. управління, доцент (Україна); **Ткаченко Павло Ігорович** - аспірант (Україна); **Купріянова Дарина Сергіївна** - практикуючий юрист (Польща); **Губаль Галина Миколаївна** - канд. фіз-мат. наук, доцент (Україна); **Козуб Галина Олександрівна** - канд. техн. наук, доцент (Україна); **Козьма Антон Антонович** - канд. хім. наук (Україна); **Морозова Тетяна Василівна** - канд. біол. наук, доцент (Україна); **Купріянова Лариса Сергіївна** - канд. мед. наук, доцент (Україна); **Лисенко Дмитро Андрійович** - канд. мед. наук, доцент (Україна); **Цубанова Наталя Анатоліївна** - д-р. фарм. наук., професор (Україна); **Олійник Світлана Валентинівна** - канд. фарм. наук, доцент (Україна); **Полєжаєв Юрій Григорович** - канд. наук із соц. ком., доцент (Україна); **Mukhabbat Khakimova** - д-р. пед. наук, професор (Республіка Узбекистан); **Куліченко Алла Костянтинівна** - д-р. пед. наук, доцент (Україна); **Фурман Тарас Юрійович** - канд. пед. наук, доцент (Україна); **Бажан Станіслав Миколайович** - д-р. філософії (Україна); **Ямполь Юрій Віталійович** - аспірант (Україна); **Антипова Жанна Ігорівна** - старший викладач (Україна); **Яцик Мар'яна Романівна** - канд. пед. наук, доцент (Україна); **Корбозерова Ніна Миколаївна** - д-р. філол. наук, професор (Україна); **Ковальська Наталя Аркадіївна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Присяжнюк Оксана Ярославівна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Мелех Галина Богданівна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Корнус Анатолій Олександрович** - канд. геогр. наук, доцент (Україна); **Фомін Андрій Володимирович** - канд. іст. наук, доцент (Україна); **Рубан Микола Юрійович** - д-р. філос. з іст. та археології (Україна); **Гірна Наталія Мирославівна** - канд. іст. наук, доцент (Україна); **Устінова Ірина Ігорівна** - д-р. арх., професор (Україна); **Катерина Діденко** - канд. арх. (Україна); **Воскобойнікова Юлія Василівна** - д-р. мист. (Україна); **Крипчук Микола Володимирович** - канд. мист., доцент (Україна); **Лугова Тетяна Анатоліївна** - канд. мист., доцент (Україна)

Верстальник: *Білоус Тетяна (Україна).* ***Дизайнер:*** *Казьміна Надія (Україна).* ***Коректор:*** *Дудник Григорій (Україна).*

«Грааль науки» є офіційно зареєстрованим мультидисциплінарним науковим виданням з міжнародною сферою поширення, що підтримує політику відкритого доступу. **Ідентифікатор медіа R30-02704** (рішення № 430 від 22.02.2024 Національної Ради України з питань телебачення і радіомовлення).

Наказом МОН України № 582 від 24.04.2024 виданню «Грааль науки» присвоєно Категорію Б фахових видань України з питань економіки (051 «Економіка»).

«Грааль науки» індексується в міжнародних реферативних та наукометричних базах даних:
Index Copernicus Journals Master List; «Наукова періодика України» (Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського НАН України); Національний репозитарій академічних текстів; Google Scholar; WorldCat; Open Ukrainian Citation Index; CrossRef; Mendeley; Scite; Semantic Scholar; Scilit; OpenAIRE, PubPeer.

Конференція зареєстрована УкрІНТЕІ (Посвідчення № 448 від 10.06.2025) та сертифікована Euro Science Certification Group (Сертифікат № 23105 від 14.12.2025).

За точність викладених фактів та правильність цитування відповідальність несе автор.

© Автори статей, 2026
© ГО «Європейська наукова платформа», 2026
© НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2026
© LLC «International Centre Corporative Management», 2026

DOI 10.36074/grail-of-science.20.02.2026

GRAIL OF SCIENCE : inter. scientific journal. – Vinnytsia : NGO «European Scientific Platform»; SI «Institute of Scientific and Technical Integration and Cooperation», 2026. – No 62. – 1410 p.

The publication is intended for scientists, teachers, graduate students, students, all those who seek to obtain thorough knowledge of a theoretical and applied nature.

Recommended for publication by the Academic Council of the Institute of Scientific and Technical Integration and Cooperation. Protocol № 6 from February 19, 2026.

Editor-in-chief: Alona Tanasiichuk, D.Sc. in Economics, Associate professor (Ukraine)
Deputy editor-in-chief: Olexandr Yemelyanov, D.Sc. in Economics, Professor (Ukraine)
Chairman of the Organizing Committee: Miriam Goldenblat (Ukraine)
Deputy Chairman of the Organizing Committee: Rachael Aparo (Austria)
Responsible secretary: Nastasiia Rabei (Ukraine)

EDITORIAL BOARD:
Raisa Kvasnytska - D.Sc. in Economics, Professor (Ukraine); **Jakhongir Shaturaev** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Republic of Uzbekistan); **Hanna Zadnieprovska** - Ph.D. in Economics (Ukraine); **Volodymyr Zanora** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Iryna Markovych** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Roman Yakovenko** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Liudmyla Polyvana** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Anna Hevchuk** - D.Sc. in Economics, Professor (Ukraine); **Oleksandra Maslii** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Nataliia Yevtushenko** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Olena Moskvichova** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Valentyna Yasyshena** - D.Sc. in Economics, Professor (Ukraine); **Liliia Mykhailyshyn** - D.Sc. in Economics, Professor (Ukraine); **Nataliia Havrylenko** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Giuli Giguashvili** - D.Sc. in Economics, Professor (Georgia); **Tamar Makasarashvili** - D.Sc. in Economics, Professor (Georgia); **Merabi Vanishvili** - D.Sc. in Economics, Professor (Georgia).

EDITORIAL CONSULTANTS:
Serhii Onikiienko - D.Sc. in Economics, Professor (Ukraine); **Khatuna Tabagari** - D.Sc. in Economics, Professor (Georgia); **Marko Timchev** - D.Sc. in Economics, Associate professor (Republic of Bulgaria); **Larysa Hren** - D.Sc. in Public administration, Professor (Ukraine); **Nataliia Mykhalitska** - Ph.D. in Public administration, Associate professor (Ukraine); **Pavlo Tkachenko** - Ph.D. student (Ukraine); **Daryna Kupriianova** - lawyer (Republic of Poland); **Halyna Hubal** - Ph.D. in Physics and Maths, Associate professor (Ukraine); **Halyna Kozub** - Ph.D. in Technical sciences, Associate professor (Ukraine); **Anton Kozma** - Ph.D. in Chemistry (Ukraine); **Tetiana Morozova** – Ph.D. in Biology, Associate professor (Ukraine); **Larysa Kupriianova** - Ph.D. in Medicine, Associate professor (Ukraine); **Dmytro Lysenko** - Ph.D. in Medicine, Associate professor (Ukraine); **Natalia Tsubanova** - D.Sc. in Pharmacy, Professor (Ukraine); **Svitlana Oliinyk** - Ph.D. in Pharmacy, Associate professor (Ukraine); **Yuriy Polyezhayev** - Ph.D. in Social Communications, Associate professor (Ukraine); **Mukhabbat Khakimova** - D.Sc. in Pedagogy, Professor (Republic of Uzbekistan); **Alla Kulichenko** - D.Sc. in Pedagogy, Associate professor (Ukraine); **Taras Furman** - Ph.D. in Pedagogy, Associate professor (Ukraine); **Stanislav Bazhan** - Doctor of Philosophy (Ukraine); **Yurii Yampol** - Ph.D. student (Ukraine); **Zhanna Antypova** - Senior Lecturer (Ukraine); **Yatsyk Mariana** - Ph.D. in Pedagogy, Associate professor (Ukraine); **Nina Korbozerova** - D.Sc. in Philology, Professor (Ukraine); **Natalia Kovalska** - Ph.D. in Philology, Associate professor (Ukraine); **Oksana Prysiazhniuk** - Ph.D. in Philology, Associate professor (Ukraine); **Melekh Halyna** - Ph.D. in Philology, Associate professor (Ukraine); **Anatolii Kornus** - Ph.D. in Geography, Associate professor (Ukraine); **Andrii Fomin** - Ph.D. in History, Associate professor (Ukraine); **Mykola Ruban** - Ph.D. in History and Archaeology (Ukraine); **Nataliia Hirna** - Ph.D. in History, Associate professor (Ukraine); **Iryna Ustinova** - D.Sc. in Architecture, Professor (Ukraine); **Kateryna Didenko** - Ph.D. in Architecture (Ukraine); **Yuliia Voskoboinikova** - D.Sc. in Arts (Ukraine); **Mykola Krypchuk** - Ph.D. in Arts, Associate professor (Ukraine); **Tetiana Luhova** - Ph.D. in Arts, Associate professor (Ukraine)

Responsible for e-layout: *Tetiana Bilous (Ukraine).* ***Designer:*** *Nadiia Kazmina (Ukraine).* ***Proofreader:*** *Hryhorii Dudnyk (Ukraine).*

The journal «Grail of Science» is an officially registered in Ukraine multidisciplinary and internationally disseminated scientific edition that supports the policy of open access for scientific publications. **Media identifier R30-02704** (decision № 430 dated 22.02.2024 of the National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting).

By order of the Ministry of Education and Culture of Ukraine № 582 of April 24, 2024, the journal «Grail of Science» was assigned Category B of specialized publications of Ukraine on economics (051 «Economics»).

The journal «Grail of Science» is indexed in international reference and scientometric databases:
Index Copernicus Journals Master List; «Наукова періодика України» (Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського НАН України); Національний репозитарій академічних текстів; Google Scholar; WorldCat; Open Ukrainian Citation Index; CrossRef; Mendeley; Scite; Semantic Scholar; Scilit; OpenAIRE, PubPeer.

The conference is approved by UKRISTEI (Certificate № 448 dated June 10th, 2025) and certified by Euro Science Certification Group (Certificate № 23105 dated December 14th, 2025).

The author is responsible for the accuracy of the facts presented and the correctness of citations.

© Authors of articles, 2026
© NGO «European Scientific Platform», 2026
© SI «Institute of Scientific and Technical Integration and Cooperation», 2026
© LLC «International Centre Corporative Management», 2026

РОЗДІЛ XXIV.
СОЦІОЛОГІЯ ТА СТАТИСТИКА

СТАТТІ

ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ НА СВІДОМІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА ЕТИЧНІ АСПЕКТИ
Артеменко С.Б., Фляшнікова А.Б., Оніщук І.І. 1124

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

КОМУНІКАЦІЯ ПРЕССЛУЖБИ МОЗ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ
Рогальська-Якубова І.І., Єремчук О.Є. 1128

РОЗДІЛ XXV.
ФІЛОЛОГІЯ ТА ЖУРНАЛІСТИКА

СТАТТІ

АНАЛІЗ МОВНИХ ЗАСОБІВ ВПЛИВУ В АНГЛОМОВНІЙ КОМУНІКАЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
Воробель М.М., Нелюб В.Р. 1132

КОМУНІКАЦІЯ ЧЕРЕЗ МІФ: ЯК АРХЕТИП ПЕРЕДАЄ СЕНСИ
Оберемок О.С. 1138

МЕТАМОРФОЗИ РЕКЛАМНОГО ТЕКСТУ: ВІД КОМЕРЦІЙНОЇ ПРАГМАТИКИ ДО ПАТРІОТИЧНОЇ ВІДЕОПОЕЗІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ДОКУМЕНТАЛІСТИКИ
Сажина А.В. 1143

«РІК З ДОВЖЕНКОМ» М. ВІНГРАНОВСЬКОГО ЯК ІСТОРИКО-БІОГРАФІЧНИЙ НАРАТИВ І ЛІТЕРАТУРНИЙ ДОКУМЕНТ ЕПОХИ
Нікоряк Н.В. 1150

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ В МІЖКУЛЬТУРНІЙ ФРАНЦУЗЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ КОМУНІКАЦІЇ
Науково-дослідна група:
Ласка І.В., Семеняка А.В., Багінська К.О., Лагойда Н.М. 1157

ФЕМІНІТИВИ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ
Комар Л.В., Гуцул Л.І., Луканська Г.А. 1161

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

HOLIDAY TRADITIONS IN DICKENS' CHRISTMAS PROSE
Bogachevska L. 1167

ПОЛІМОДАЛЬНІСТЬ КІНООБРАЗУ В ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Павлович Т.І., Суродейкіна Т.В. 1169

All rights reserved | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

ARTICLE

DOI 10.36074/grail-of-science.20.02.2026.131

«РІК З ДОВЖЕНКОМ» М. ВІНГРАНОВСЬКОГО ЯК ІСТОРИКО-БІОГРАФІЧНИЙ НАРАТИВ І ЛІТЕРАТУРНИЙ ДОКУМЕНТ ЕПОХИ

Нікоряк Наталія Валеріанівна
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна

Анотація. *У статті проаналізовано есе Миколи Вінграновського «Рік з Довженком» як багатогранне історико-біографічне джерело та літературний документ епохи. Дослідження спрямоване на з'ясування особливостей поєднання в тексті особистої пам'яті автора, документальних фактів і художньої інтерпретації дійсності. Особливу увагу приділено аналізу філософського осмислення подій та явищ крізь призму індивідуального досвіду письменника. Обґрунтовано значення твору для формування історико-біографічного наративу в українській мемуарній прозі. Визначено роль есе у висвітленні процесу творчого становлення М. Вінграновського. Наголошено на значенні твору для історії національного кіномистецтва та осмислення феномену О. Довженка.*
Ключові слова: *«Рік з Довженком», М. Вінграновський, О. Довженко, нефікційна література, автобіографічне есе, історико-біографічний наратив.*

Постановка проблеми. Індивідуальна пам'ять окремо взятої особистості може стати цінним джерелом для формування історичного наративу. А коли мова йде про видатну особистість, вклад якої у розвиток літератури та культури важко переоцінити, «свідчення», «спогади», «факти», «літературні есеї», «мемуарні нариси», навіть «протоколи обговорень кіносценаріїв» стають особливо цінним джерелом для реконструкції не лише біографій видатних постатей, а й цілісної картини певної історичної доби. Власне, самі життєписи митців можуть функціонувати як своєрідні історичні документи. М. Фуко підкреслював, що історія змінила своє ставлення до документа: він більше не є «інертним матеріалом», а постає «мовою голосу», «слідом», «пам'яттю в собі» [10, с. 11–12].

Сучасне літературознавство приділяє особливу увагу дослідженню так званої нефікційної літератури як важливого джерела реконструкції культурно-історичного простору певної епохи [11]. Дані твори поєднують документальність і художність, індивідуальний досвід і колективну пам'ять. Надають можливість для співвіднесення з цінностями, переконаннями, життєвим досвідом у межах певного історичного середовища. Серед показових зразків даної літератури є есе Миколи Вінграновського «Рік з Довженком» (1975) [3], що постає важливим джерелом формування історико-біографічного

All rights reserved | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

наративу, дозволяє глибше осмислити як постать О. Довженка, так і духовне становлення самого М. Вінграновського, а відтак реконструювати цікаві фрагменти історії українського кінематографа.

Аналіз досліджень та публікацій. У наукових дослідженнях творчості Миколи Вінграновського провідне місце посідають праці І. Дзюби, М. Ільницького, Т. Салиги, Л. Талалая, Л. Тарнашинської, у яких акцентується вплив постаті Олександра Довженка на формування світогляду митця. Біографічні, літературні та кінематографічні аспекти його діяльності висвітлено в роботах О. Білинкевича, Л. Брюховецької, Л. Голоти, А. Добролежі, І. Зубавіної, В. Ілляшенка, Б. Олійника, Р. Сергієнка, О. Сизоненка, В. Скуратівського та Й. Струцюка. Проблеми художньої своєрідності прози Вінграновського розглядають В. Базилевський, А. Гурбанська, І. Дзюба, В. Моренець, Г. Полєщук, В. Саєнко, Т. Салига, М. Слабошпицький, М. Сулима та Л. Тарнашинська. У цих працях наголошується на синтезі ліричного начала й кінематографічної образності, а також на поєднанні різностильових тенденцій. Художній світ письменника в контексті національних і європейських традицій аналізують М. Ільницький, В. Марко, В. Мельник, О. Ковальчук, Н. Димитрова та інші дослідники. Осмислення творчої еволюції митця представлено у студіях А. Афоніної, О. Безручка, Ю. Гладира, В. Донія, Л. Дудюк, Д. Кіта, І. Коляди та В. Кондрашова. Питання взаємодії особистого досвіду письменника з культурним контекстом доби порушують Д. Кремінь, С. Підопригора, В. Савчак і Н. Трефяк. Окремі автори зосереджуються на дослідженні мемуарного та есеїстичного доробку М. Вінграновського, розкриваючи особливості його авторської позиції. Загалом у працях названих науковців сформовано багатовекторний підхід до вивчення спадщини митця. Сучасний стан досліджень засвідчує потребу подальшого комплексного аналізу його творчості в міждисциплінарному контексті.

Мета статті – здійснити комплексний аналіз есе Миколи Вінграновського «Рік з Довженком» як цінного джерела формування історико-біографічного наративу, осмислення творчого становлення автора та специфіки мистецького середовища в контексті національного кіномистецтва.

Виклад основного матеріалу. До когорти «сильних людей», котрі мали «мужність протистояти настроям доби та не йти на компроміси з власною совістю навіть у дуже скрутний час», до покоління митців, чия творчість формувалася в умовах складної суспільно-політичної ситуації середини XX століття [7, с. 5], належить письменник, актор, кінорежисер та сценарист *Микола Вінграновський* (1936–2004). Митець, творчість якого сягнула «масштабів, до яких суспільство поступово росте й росте, але поки що дорости не може» [6, с. 15]. Творчість якого «вводиться у контекст українського шістдесятництва як не цілком осмислена складова цього цілісного явища» [9, с. 283], хоча сам митець зауважував: «Українське поетичне кіно – це така сама вигадка, як вигадка й про нас, що ми – шістдесятники. Немає шістдесятників, сімдесятників – є таланти, зрілі, освічені люди, яких не можна загнати в перелік. Українське кіно в нас асоціюється з Юрієм Іллєнком, із Леонідом Осикою, з Іваном Миколайчуком, – але це ж люди дуже різні, якщо й об'єднані, то, врешті,

 Авторські права захищені | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

колективною роботою. Все залежить від індивідуальності» [4]. У цьому кінодискурсі своє вагоме місце займає й М. Вінграновський.

Дві музи, що надихали митця протягом усього його життя, йшли завжди поруч – кіномистецтво та література. Ще навчаючись у Первомайській середній школі № 17, в нього почав проявлятися мистецький хист. Тому вибір майбутньої професії був логічним і вмотивованим – навчання у Київському державному інституті театрального мистецтва ім. І. Карпенка-Карого. Автор детально відтворює момент свого життєвого переходу – виїзд із рідного дому до Києва на навчання: «Того літа я вперше побачив Київ і Дніпро. / Дорога від нашої хати до Київського театрального інституту пролягає між скіфськими могилами по старому чумацькому шляху з Криму на Чернігів. З новим коричневим магазинним чемоданом я вийшов на ту дорогу, на її сухий світанковий асфальт...» [3, с. 623]. Це не просто факт біографії, а символічний початок творчого шляху митця. Водночас, М. Вінграновський поєднує власну біографію з історією України, позаяк особиста доля вписується у широкий історичний контекст, де скіфські могили й чумацький шлях символізують багатовікову культурну пам'ять народу, а дорога стає і символом життєвого шляху, і знаком зв'язку поколінь, і образом спадкоємності культури. Перші свої враження від столиці також фіксуються: «А Київ першого студентського вересня став для мене столицею світу, захоплюючих лекцій, репетицій, футболу, кавунів і віршів» [3, с. 625]. Автор передає суб'єктивне сприйняття Києва як простору духовного й творчого становлення, він стає центром особистого всесвіту молодого митця, простором, у якому зосереджуються його мрії, прагнення й надії. У такий спосіб чітко визначає хронотоп майбутніх подій.

Есе «Рік з Довженком» має виразний автобіографічний характер. І це не дивно, «в його прозі чимало біографічного, на що частенько вказують як критики, так і літературознавці», але «цей біографізм особливий, не позбавлений фантастичних домислів самого автора» [6, с. 19]. М. Вінграновський виступає не лише як наратор, а й як головний герой власного твору. Саме через призму особистих спогадів він відтворює атмосферу вступу до вишу, навчання, побутові деталі, творчі розмови: «Одне слово, на останній екзамен я прийшов у бойовій поготові. Викликають. За столами – знайомі обличчя викладачів, які, здавалося, нічим поганим не загрожували. Складали ми етюд. В коридорах було чути: «найнайнайнайважливіший екзамен». Мені випав Чарлі Чаплін. <...> Отже, поставили мені п'ятірку, і в той день 1955 року я став студентом акторського факультету Київського театрального інституту» [3, с. 624]. При цьому автор не лише фіксує хронологію подій, його розповідь насичена роздумами, оцінками, що перетворює текст на своєрідну художню сповідь. Активно використовується й образна мова, метафори, символіка, ліричні відступи. Завдяки чому спогади набувають емоційної насиченості й художньої цілісності. Поєднання документальності та поетичності створює ефект «живої пам'яті», коли минуле постає перед читачем як безпосередній досвід.

Водночас, ці спогади стають засобом переосмислення минулого, де автор звертається до власного досвіду як до джерела розуміння свого становлення як митця: «Десь у середині вересня мені зненацька запропонували, крім занять з

All rights reserved | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

акторської майстерності, відвідувати заняття ще й з режисури. Хто те придумав, я й досі не знаю. Надалі я став навчатися і там, і там. На режисерському курсі студенти були значно старші за мене, я їх спочатку боявся, а тоді звик» [3, с. 625]. Як бачимо, есе вибудовується як послідовність окремих епізодів, спогадів, роздумів, об'єднаних спільною темою. Така мозаїчна структура відображає специфіку людської пам'яті, яка зберігає не суцільний потік подій, а яскраві фрагменти, пов'язані з емоційними враженнями.

Один із найважливіших композиційних і смислових вузлів есе «Рік з Довженком» – момент першої зустрічі автора з майбутнім наставником, що визначив його подальший життєвий і творчий шлях. Ця зустріч закарбувалася у пам'яті у всіх деталях: «Була друга половина вересня. Мене викликали з лекції. В коридорі секретарка дивним, як на секретарку, голосом сказала, щоб я йшов прямо до кабінету ректора і що там зо мною хоче говорити Довженко. Хто такий Довженко – я не знав» [3, с. 625]. Видатний вже на той час кіномитець постає для юного студента невідомою постаттю. Він навіть не здогадується про доленосність цієї зустрічі: «За красивим блідо-горіховим столом сидить наш ректор, а на дивані в голубу сосонку, навпроти вікна з призахідним сонцем, – сивий, широкоплечий, міцний чоловік. М'яким, уважним поглядом дивиться на мене. Це був Довженко» [3, с. 626]. Така точність опису свідчить про глибоку емоційну значущість події. Пам'ять фіксує не лише сам факт зустрічі, а й просторово-предметне оточення. Завдяки цьому сцена набуває яскравої кінематографічної виразності.

У такий спосіб знаковим роком для біографій обох видатних митців став – 1955 рік: О. Довженкові дозволили набрати у ВДІКу студентів на курс режисури, а М. Вінграновський не лише вступив на акторський та режисерський відділ Інституті театрального мистецтва ім. І. Карпенка-Карого, а й «менш ніж за два тижні», після «коротенького екзамену» та кількох днів очікування й невідомості, розпочав своє навчання у майстерні режисерів під керівництвом О. Довженка у Всесоюзному державному інституті кінематографії (ВДІК) [1, с. 43]. Довженків іспит в деталях також відтворено: «Довженко запитав, що я читав на екзаменах. Я читав «Гонта в Умані» – трагічний розділ з поеми Шевченка «Гайдамаки». Він попросив прочитати. Я прочитав. І коли закінчив читать, Довженко раптом рвучко встав, упала на підлогу з дивана його палиця, встав і враз зміненим, різким, беззаперечним, владним голосом сказав, що забирає мене з собою в Москву, в кіноінститут» [3, с. 626]. Після цього в очах своїх однокурсників Вінграновський став справжньою зіркою, тому й проводи в дорогу були відповідними: «Майбутні розповнілі заслужені і народні артисти, а поки що мої однокурсники проводжали мене з виноградом у руках і сміялися на диво голосно, ніби я їхав на міжнародний фестиваль» [3, с.629].

Зафіксував митець і свої перші враження від інтернаціональної специфіки майстерні режисера: «Через кілька хвилин я вже сидів у аудиторії серед своїх майбутніх товаришів і друзів. Тільки що таке? Що за обличчя? Як на плакаті «Миру – мир»... Так воно й вийшло: Іспанія і Корея, Грузія і НДР, Іран, Естонія, Росія, Татарія, Польща, Узбекистан. Усе це – майстерня Довженка. Наш Майстер зібрав таких ось нас з усього світу під свої, відомі світові художні знамена вчитись. Як усе чудово починається!» [3, с. 629]. Автобіографічний досвід автора

 Авторські права захищені | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

стає засобом осмислення ширших історико-культурних процесів. Через індивідуальну долю М. Вінграновського простежується доля цілого покоління української інтелігенції, яка змушена була поєднувати творчі прагнення з обмеженнями радянської системи. У цьому контексті есе набуває не лише особистісного, а й суспільного звучання.

Таким чином, історико-біографічний наратив формується насамперед через поєднання фактичного матеріалу з художньою інтерпретацією. М. Вінграновський викладає свої враження від О. Довженка як вчителя, наставника і символу епохи українського кіно. Його розповідь про спілкування з кіномитцем включає персональні миттєвості (його захоплення Каховкою та в цілому поїздкою в Україну, слухання читань творів Довженком, спілкування з дружиною кіномитця, знайомство з його колегами та друзями) та творчі впливи, що створюють образ Довженка не лише як видатного режисера та письменника, а й як людини з багатим внутрішнім світом, глибокими переживаннями, сумнівами й мріями. Вінграновський змальовує його як наставника та педагога [5], який умів не просто навчати ремесла, а формувати особистість митця, прищеплювати любов до України, історії, природи, культури. Тут можемо зафіксувати ще один важливий аспект тексту – морально-філософський. Через образ Довженка Вінграновський утверджує ідею високої відповідальності митця перед народом, культурою, історією. Він показує, що справжнє мистецтво неможливе без духовної глибини, чесності та внутрішньої свободи. Ці цінності стають своєрідним моральним заповітом наставника учневі. Така багатовимірність образу сприяє глибшому розумінню видатної постаті й водночас розкриває особливості культурного середовища того часу. Відтак, есе М. Вінграновського має вагому наукову та культурну цінність: воно не лише розкриває особливості взаємин учня й учителя, а й формує цілісний образ епохи, в якій творили видатні українські митці. Історико-біографічний наратив у цьому есе стає засобом збереження духовної спадщини, передавання культурної пам'яті та осмислення місця особистості в історії.

Через рік Довженко помер, а М. Вінграновський продовжив своє навчання в інституті, який закінчив 1961 р. «Але й цього часу учневі вистачило, щоби глибоко пройнятися довженківським духом і пронести його через усе життя, значною мірою і в багатьох випадках продовживши його, як, зокрема, у виконанні ролі рядового солдата Івана Орлюка у стрічці Олександра Петровича «Повість полум'яних літ», відзнятій дружиною режисера Юлією Солнцевою на «Мосфільмі» 1961 року; за краще виконання чоловічої ролі Микола Вінграновський отримав золоту медаль кінофестивалю в Лос-Анжелесі» [6, с. 20]. До Києва кінорежисер повернувся «великою знаменитістю», впізнаваною скрізь: «Коли приїхав до Києва, а на той час він мав славу актора, про нього писали, на кожному стовпі висіли афіші з його портретом. Його вірші мали успіх» [8, с. 11]. Однак Київ доби «хрущовської відлиги», попри декларовану лібералізацію культурного простору, зустрів доволі «ворожо» вже сформованого режисера й літератора, який розпочав свою творчу діяльність на кіностудії імені О. Довженка. Написаний ним в цей період сценарій «Світ без війни» (1960) залишився кінематографічно не реалізованим. На ньому якраз найбільше позначилися впливи О. Довженка: масштабність мислення,

All rights reserved | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

всепланетарність охоплення та водночас глибоке національне відчуття власного коріння. А Довженкова «Поема про море», вочевидь, мала вплив на його документальну стрічку «Голубі сестри людей» (1966), яка чи не однією з перших ударила на екологічний сполох, бо виступила проти бездумного осушування земель і заповзятої меліорації; ця стрічка теж залягла у закритих архівах [6, с. 22].

Микола Вінграновський залишив помітний слід і в кінодокументалістиці, створивши ряд знакових біографічних та історичних документальних фільмів, серед яких два присвячені вчителю: «Щоденник Олександра Довженка» (Укртелефільм, 1989; у співавторстві з Леонідом Осикою), «Довженко. Щоденник. 1941–1945 роки» (Укркінохроніка, 1993; автор сценарію та режисер М. Вінграновський). Проте образ О. Довженка глибоко відтворенений і в його поетичній творчості: «Слава художнику», «Присвячую Олександру Довженку», «На золотому столі», «Учителю, тепер ми вдвох з тобою…», «Синє», «Рожеві ружі білою водою», цикл «Довженко» [2].

Висновки. Таким чином, есе «Рік з Довженком» виступає багатогранним і цінним історико-біографічним джерелом, у якому органічно поєднуються особиста пам'ять автора, документальні факти, художня інтерпретація та філософське осмислення дійсності. Через призму індивідуального досвіду в ньому відтворено важливі сторінки українського культурного життя XX століття. Водночас цей текст має істотне значення для історії національного кіномистецтва, оскільки репрезентує внутрішні механізми творчого процесу, специфіку професійного середовища, особливості взаємин митця з культурно-ідеологічним контекстом доби та умови функціонування кінематографа в радянський період.

Список використаних джерел:

[1] Безручко, О. (2016). Витоки творчої діяльності видатного українського кінематографіста і поета М.С. Вінграновського. *Сучасне мистецтво*, (12), 43–46.
[2] Біляцька, В.П. (2018). Творче буття Довженка у вільному ліричному циклі М. Вінграновського. *Закарпатські філологічні студії,* (2), 5–8.
[3] Вінграновський, М. (2013). Рік з Довженком. Вінграновський М. *Вибрані твори* / упор. Мирослав Лазарук. Київ : Смолоскип, 623–632.
[4] Голота, Л. (2006). Я – Микола осінній. *Слово просвіти,* 2-4 листопада.
[5] Коляда, І. (2018). Роль О. Довженка у формуванні та становленні М. Вінграновського як кінорежисера. *Науковий вісник Чернівецького національного університету. Історія,* (1 (47)), 30–36.
[6] Лазарук, М. (2013). «Любити одразу, з ходу, залпом, раз і назавжди». Вінграновський М. *Вибрані твори* / упор. Мирослав Лазарук. Київ : Смолоскип, 9–56
[7] Семків, Р. (2013). На грані й за гранню. Вінграновський М. *Вибрані твори* / упор. Мирослав Лазарук. Київ : Смолоскип, 5–8.
[8] Талалай, Л. (2004). Він був самотнім птахом. *Українська газета*, 18 листопада, 11.
[9] Тарнашинська, Л. (2010). *Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління.* Київ : Смолоскип.
[10] Фуко, М. (2003). *Археологія знання* / пер. з фр. В. Шовкуна. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи».

 Авторські права захищені | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

[11] *Художній потенціал нефікційної літератури : матеріали XIX Міжнародної літературознавчої конференції* (Чернівці, 25–26 жовтня 2024 р.) (2024). Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича.

M. VINGRANOVSKY'S «A YEAR WITH DOVZHENKO» AS A HISTORICAL AND BIOGRAPHICAL NARRATIVE AND LITERARY DOCUMENT OF THE ERA

Natalia Nikoriak
Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of World Literature and Theory of Literature
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Ukraine

Summary. *The article analyses Mykola Vingranovsky's essay «A Year with Dovzhenko» as a multifaceted historical and biographical source and literary document of the era. The study aims to clarify the peculiarities of combining the author's personal memories, documentary facts, and artistic interpretation of reality in the text. Particular attention is paid to the analysis of the philosophical understanding of events and phenomena through the prism of the writer's individual experience. The significance of the work for the formation of historical and biographical narrative in Ukrainian memoir prose is substantiated. The role of the essay in highlighting the process of M. Vingranovsky's creative development is determined. The significance of the work for the history of national cinema and the understanding of the phenomenon of O. Dovzhenko is emphasised.*
Keywords: *«A Year with Dovzhenko», M. Vingranovsky, O. Dovzhenko, non-fiction literature, autobiographical essay, historical and biographical narrative.*

All rights reserved | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

The scientific periodical

GRAIL OF SCIENCE
№ 62 (February 2026)

with the proceedings of the VI Correspondence International Scientific and Practical Conference «Globalization of scientific knowledge: international cooperation and integration of sciences» held on February 20th, 2026 by NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine) and LLC International Centre Corporative Management (Vienna, Austria).

Journal's frequency: monthly

All materials are reviewed. The editorial office did not always agree with the position of authors. Authors are responsible for the accuracy of the material.

Contacts of the editorial offices:

1. 21037, Ukraine, Vinnytsia, Zodchykh str. 18, office 81;
NGO «European Scientific Platform» ***[Owner of the journal]***
Tel.: +38 098 1948380; +38 098 1526044
E-mail: info@ukrlogos.in.ua
Certificate of the subject of the publishing business: ДК № 7172 of 21.10.2020.

2. 24004, Ukraine, Mohyliv-Podilskyi, Nezalezhnosti avenue 301, office 117;
SI «Institution of Scientific and Technical Integration and Cooperation» ***[Owner of the journal]***

3. 1110, Österreich, Wien, Simmeringer Hauptstraße 24;
LLC «International Centre Corporative Management»
E-mail: rachael.a@iccm.org

_____

Sighed for publication 20.02.2026.
Format 70×100/16. Offset paper.
Arial & Open Sans typefaces.
Digital printing. Circulation of 100 copies.
Conventionally printed sheets 114,56.

Order № 26/002.
Printed from the finished original layout.

Publisher [printed copies]:
LLC «UKRLOGOS Group».
21037, Ukraine, Vinnytsia, Zodchykh str. 18, office 81.
Certificate of the subject of the publishing business: ДК № 7860 of 22.06.2023.

Наукове періодичне видання

ГРААЛЬ НАУКИ
№ 62 (лютий, 2026)

за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної конференції «Globalization of scientific knowledge: international cooperation and integration of sciences», що проводилася 20 лютого 2026 року ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна) та ТОВ «International Centre Corporative Management» (Відень, Австрія).

Щомісячне видання

Всі матеріали пройшли рецензування. Редакція не завжди поділяє позицію авторів. За точність викладеного матеріалу відповідальність несуть автори.

Контактна інформація редакції:

1. 21037, Україна, м. Вінниця, вул. Зодчих, 18/81;
ГО «Європейська наукова платформа» ***[власник журналу]***.
Тел.: +38 098 1948380; +38 098 1526044
E-mail: info@ukrlogos.in.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК № 7172 від 21.10.2020.

2. 24004 Україна, м. Могилів-Подільський, пр-т. Незалежності, 301/117;
НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці» ***[власник журналу]***.

3. 1110, Österreich, Wien, Simmeringer Hauptstraße 24;
LLC «International Centre Corporative Management»
E-mail: rachael.a@iccm.org

_____

Підписано до друку 20.02.2026.
Формат 70×100/16. Папір офсетний.
Гарнітура Arial & Open Sans.
Цифровий друк. Тираж: 100 примірників.
Умовно-друк. арк. 114,56.

Замовлення № 26/002.
Віддруковано з готового оригінал-макету.

Виготовлювач [друкованої продукції]:
ТОВ «УКРЛОГОС Груп»
21037, Україна, м. Вінниця, вул. Зодчих, 18, офіс 81.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 7860 від 22.06.2023.